

Liebhardt Zsolt

Külföldi nyelvtanulók attitűdjei a magyar mint idegen nyelv vonatkozásában*

1. A kutatás, a kutatás célja, bevezetés

Az utóbbi években a magyar mint idegen nyelv tárgykörében megjelenő tanulmányok egyre több figyelmet szentelnek annak a kérdésnek, hogy kik a magyar mint idegen nyelv tanulói. E tanulmányok elsősorban a külföldi magyar lektorátusok hallgatóira és a magyarországi egyetemek magyar kurzusain tanuló külföldiekre összpontosítanak. Azok a Magyarországon élő külföldiek azonban, akik a magyar nyelvet nyelvviskolákban, illetve magánórákon tanulják, kívül esnek a látókörünkön.

Jelen dolgozat ez utóbbi, kevésbé kutatott csoport tanulóit veszi szemügyre, elsősorban azokra a kérdésekre keresve választ, hogy kik alkotják e tanulói csoportot, miért tanulják a nyelvünket, milyen nyelvi helyzetekben használják, valamint arra, milyen szintre szándékoznak eljutni a nyelvtanulásuk során.

2. A kutatás résztvevői

A kutatás résztvevői (akik mind volt vagy jelenlegi tanítványaim) Magyarország egy közepes nagyságú városában, Pécssett 2006-tól, nyelvviskolai kereteken belül, cég által biztosított tanfolyamokon vagy magánúton tanultak magyarul, illetve még jelenleg is folytatják e tanulmányaikat. Eddigi tapasztalataim alapján úgy látom, hogy az ilyen szervezett formában vagy rendszeres magánórák keretében zajló magyar nyelvoktatást többnyire diplomás, több idegen nyelvet beszélő külföldiek veszik igénybe, akik rendelkeznek idegen nyelvtanulási tapasztalatokkal, és szorgalmas együttműködő tanítványok.

A Magyarországon leghosszabb időt eltöltő adatközlő már a 6 éve él itt, a leg-rövidebb időt eltöltőnek Magyarországon való tartózkodása egy nyári négyhetes intenzív nyelvkurzusra korlátozódott. A megkérdezettek közül a leghosszabb ideig magyarul tanuló 2 évig tanulta a nyelvet, és olyan válaszadó is van közöttük, akinek magyartanulási tapasztalatai még csak néhány napra terjednek ki. A tanulás/tanítás leggyakrabban heti kétszer másfél órában zajlik, az intenzív kurzusok pedig napi 5 órát jelentenek négy héten keresztül.

A kutatás során 25 kérdőívet küldtem el elektronikus formában, interneten keresztül elérhető tanítványaimnak és ebből 22 kitöltött kérdőívet kaptam vissza. Több adatközlő jelenleg már nem él Magyarországon, így az adatokat a világ legkülönbözőbb tájairól kaptam vissza, az Amerikai Egyesült Államoktól Európán át egészen Ausztráliáig.

3. A hipotézis

Munkám során arra az előfeltevésre jutottam, hogy az itt élő külföldiek két okra visszavezethetően tanulnak magyarul. A válaszadók egy részének élettársa / házastársa magyar, a másik csoportba tartozókat pedig munkájuk vagy tanulmányaik kötik Magyarországhoz. Ez a megoszlás a magyar nyelvtanulási motivációjukban is alapvetően megmutatkozik. Akiknek házastársuk/élettársuk magyar, és ezért tanulnak magyarul, érzelmileg is kötődnek a nyelvhez – szemben azokkal, akiket munkájuk, tanulmányaik kötnék az országhoz. A fentiek értelmében kutatásom hipotézise a személyes kapcsolati érintettség és a tanulási motiváció összefüggéseire vonatkozott:

Azok a magyar nyelvet tanuló külföldiek, akiknek magyar élettársuk van, még akkor is motiváltabban viszonyulnak a magyar nyelvhez, ha magyar élettársukkal nem magyarul beszélnek, mint azok, akik nem rendelkeznek személyes érintettséggel. Összefüggést föltételezek a motiváció és a tevékenységek között.

4. A kérdőív

A kérdés megválaszolása érdekében egy 24 pontos kérdőívet dolgoztam ki, amely módszertanilag két részre tagolódik, és (1) zárt, illetve (2) nyitott kérdéseket tartalmaz. A kérdéseket a minél nagyobb fokú érhetőség és pontosság érdekében három nyelven (magyarul, németül és angolul) tettem föl.

A kérdőív első részében föltett kérdések a személyes adatok fölvétele után arról szolgáltattak információkat, hogy hanyadik tanult nyelve a magyar az adatközlőnek, illetve hogy Magyarországon él-e, magyar anyanyelvű házastársa / élettársa van-e. Ezek után nyelvhasználatra vonatkozó kérdések következtek: hol, kivel használja a magyar nyelvet, valamint milyen magyar nyelvű tevékenységeket folytat?

A kérdőív második felében a nyitott, bővebb kifejtést kívánó kérdések a tanulói motivációra irányultak. Arra voltam kíváncsi, milyen okokból, mennyi ideig szeretne a válaszadó magyarul tanulni, illetve hogy a nyelvtudásukból, valamint ennek hiányából milyen előnyeik, hátrányaik származtak.

Végül a magyarokra vonatkozó meglátásaikat feltáró kérdések szerepelnek: milyenek a magyaroknak a magyarul beszélő külföldiekhez fűződő attitűdjei, származott-e már konfliktusuk abból, hogy Magyarországon külföldiként élnek, illetve hogy mi, magyarok beszélünk-e az ő meglátásuk szerint idegen nyelveket?

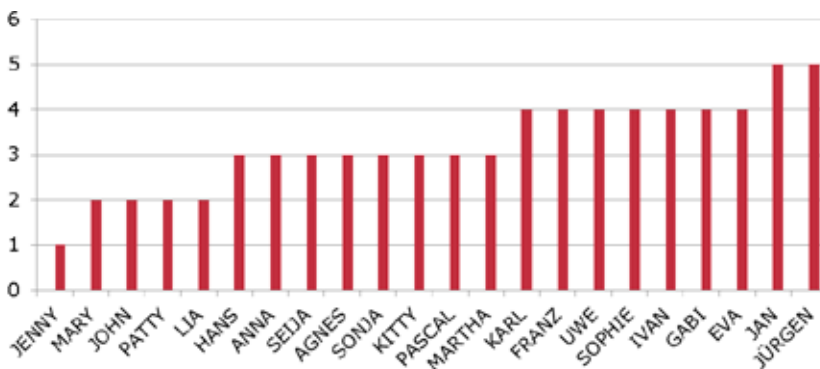
5. A kérdőívek válaszainak elemzése

A kérdőívek adatait a kérdések típusának megfelelően elemzem. A kérdőív első felében szereplő (1) zárt kérdésekre adott válaszokat az áttekinthetőség kedvéért táblázatos formában, a kérdőívem második felét alkotó (2) nyílt kérdéseket – a 15. *Milyen szintre akar eljutni a magyar nyelvben?* kérdés kivételével – két eset alapján vizsgálom. A megkérdezettek a tanulmányban nem saját nevükön szerepelnek, a két alaposabban elemzett esetben szereplő Karl és John tanítványaim saját név-választása volt.

5.1. A (1) zárt kérdések

A zárt kérdésekre adott válaszokat a hipotézisem igazolásához szükséges sorrendben ismertetem. A tanítványaim idegen nyelvi tapasztalataira vonatkozó válaszai után azt az előfeltevésemet szeretném igazolni, hogy a magyar mint idegen nyelv tanulói valóban két csoportra oszthatók-e aszerint, hogy házastársuk / élettársuk magyar anyanyelvű, illetve arra, hogy munkájukból / tanulmányaikból adódóan élnek itt. Ezután a nyelvhasználatra vonatkozó válaszok bemutatása következik.

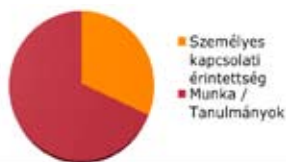
5.1.1. Az első elemzett kérdésre, hogy hányadik idegen nyelvük a magyar, a megkérdezettek az alábbiakban (az 1. táblázatban) látható módon válaszoltak.

1. táblázat: Hányadik idegen nyelve a magyar?

A föltételezéseknek megfelelően a válaszadók – egy kivétellel – legalább egy idegen nyelvet ismertek már a magyar nyelvvel való találkozásuk előtt is, tehát válaszaik értékelése során számíthatunk rá, hogy már rendelkeznek idegennyelv-tanulási stratégiákkal, így vannak személyes tapasztalataik azzal kapcsolatban, hogy mennyi idő alatt, mennyi befektetett energiával milyen szintre lehet eljutni egy idegen nyelvben.

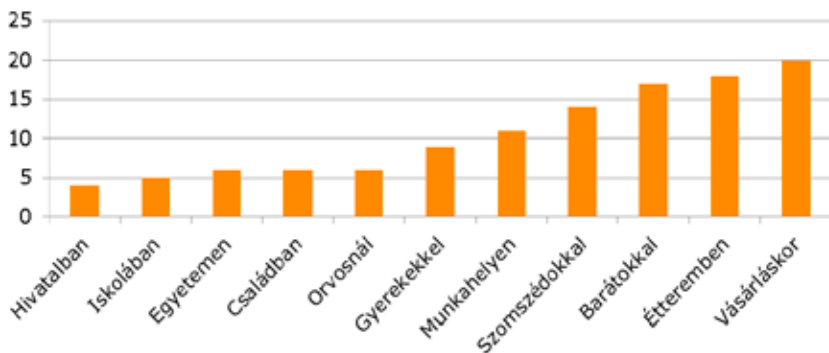
5.1.2. A huszontkét válaszadó közül hét főnek volt magyar anyanyelvű élettársa, és tizenöt fő a munkája / tanulmányai miatt él(t) Magyarországon. (2. táblázat)

2. táblázat: Házastársa/ élettársa magyar anyanyelvű?/ Miért él / élt Magyarországon?

A kutatás során a válaszok között a 2. táblázatban található adatokra vonatkozóan három esetben mutatkozott látszólagos átfedés: Jennynek és Sophie-nak egyszerre van magyar anyanyelvű élettársa, és dolgozik Magyarországon, de a *Miért él(t) Magyarországon?* kérdésre adott válaszaik alapján kiderül, hogy Sophie partnere miatt él itt, Jenny pedig partnere anyanyelvének elsajátítása céljából jött Magyarországra.

5.1.3. A 4. táblázatban a nyelvhasználati szinterekre vonatkozó válaszok láthatóak.

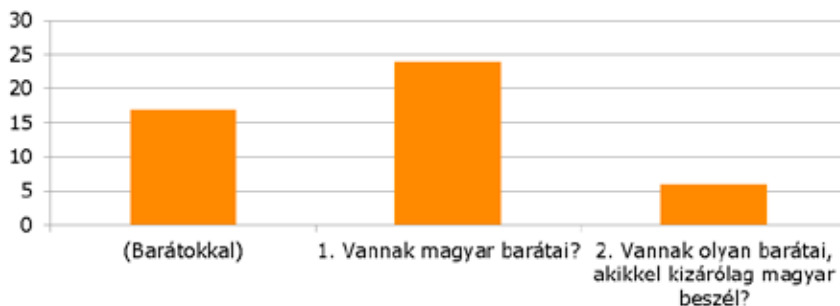

4. táblázat: Hol használja a magyar nyelvet?

Az összesített adatokból látható, hogy a választható nyelvhasználati szinterek közül az első ötben vásárláskor (20), az étteremben (18), barátokkal (17), szomszéd-

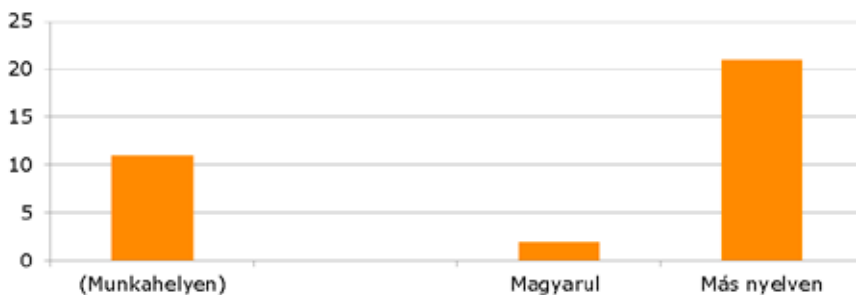
dokkal (14) és a munkahely (11) szerepel. A táblázat alapján az is látható, hogy a két csoport között nem mutatható ki szignifikáns különbség arra nézve, hogy hány szintéren használják a célnyelvet.

5.1.4. A barátokkal folytatott beszélgetéseket és a munkahelyi nyelvhasználatot érintő válaszokat vizsgálva azonban érdemes az 5., illetve a 6. táblázat adatait is jobban szemügyre venni.

5. táblázat: Vannak magyar barátai?/Vannak olyan magyar barátai, akikkel kizárólag magyarul beszél?

E kérdéspár eredményei két szempontból is figyelemre méltóak. Egyrészt értékelhetővé teszik a 4. táblázatban (*Hol használja a magyar nyelvet?*) a barátokra vonatkozó válaszokat. Azoknak a válaszadóknak is voltak magyar barátai, akik nem élnek a magyar nyelvvel ezekben az élethelyzetekben. Másrészt árnyalják az ugyanerre a kérdésre kapott válaszokat. A megkérdezettek többsége (9 fő) azt a választ adta, hogy e barátaikkal való kapcsolataikban a magyar nyelvet veszik igénybe, ám e kilenc válaszadó közül csak háromnak voltak olyan magyar barátai, akikkel kizárólag magyarul beszélt. Ez felveti a kérdést, hogy milyen mértékben folyik a társalgás magyarul, illetve közvetítő nyelven, és ez esetelegesen egy újabb kutatás tárgyát képezheti.

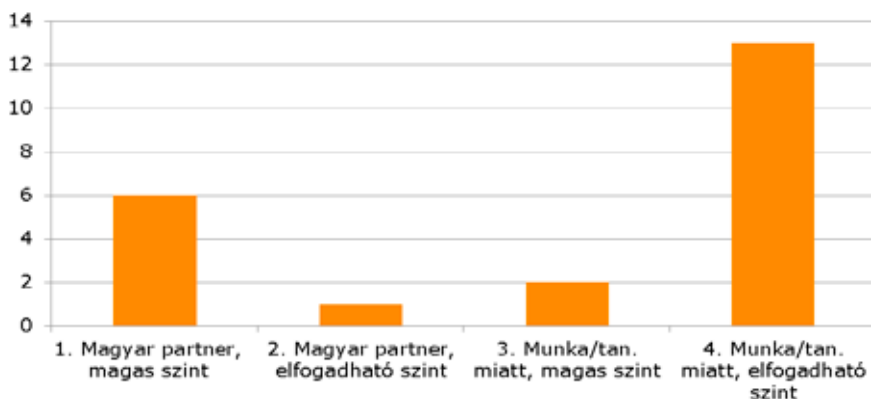

6. táblázat: Milyen nyelven beszél legközelebbi munkatársaival?

5.1.5. Ezek az adatok – a közvetlenül ezt megelőzőkhöz hasonlóan – a 4. táblázatban felsorolt nyelvhasználati szituációkat érintő válaszokat finomítják. A megkérdezettek közül négyen úgy nyilatkoztak, hogy használják a magyar nyelvet a munkahelyükön, ám közelebbi kollégáikkal, akikkel feltehetően hosszabb kommunikációba bonyolódhatnak, mégis jellemzően közvetítőnyelvet használnak. E helyzetben csak egyetlen személy használta kizárólag a magyar nyelvet.

A nyelvhasználati kérdésekre adott válaszokat vizsgálva meg kell állapítanunk, hogy e tekintetben sincs szignifikáns különbség aszerint, hogy a két csoportban a külföldiek hol, kivel használják a magyar nyelvet – természetesen a család és a munkahelyre vonatkozó adatoktól eltekintve.

5.1.6. A kutatás egyik fő kérdése, hogy a magyar mint idegen nyelv tanulói milyen szintre szeretnének eljutni a magyar nyelvben. A következő táblázat az e kérdésre adott válaszokat szemlélteti. Nyelvtanulóim válaszai alapján 'magas' (középfok feletti) és 'elfogadható' (a mindennapi kommunikációhoz elegendő) szintű kategóriákat hoztam létre. A „magyar partner” feliratú oszlopok a magyar anyanyelvű társal élő tanulókat jelenti. E csoportból 6 fő szeretne magas nyelvi szintet elérni (1. oszlop), 1 megkérdezett pedig megelégszik az elfogadható nyelvi szinttel (2. oszlop). Azon tanulók közül, akik a munkájuk / tanulmányaik miatt élnek hazánkban (3., illetve 4. oszlop) 2 diák szeretne magas szinten beszélni magyarul, és 13 elégnék tartja az elfogadható nyelvi szintet.

7. táblázat: Milyen szintre akar eljutni a magyar nyelvben?

5.2. Karl és John esete

A tanulók motivációinak vizsgálatára a kérdőív második fele, a (2) nyitott kérdések irányultak. A tanulók motivációinak két összetevőjére voltam kíváncsi: miért tanulnak magyarul, és milyen szintre akarnak eljutni a nyelvben?

Azt a föltevésemet, miszerint a vizsgált személyek motivációit befolyásolja a személyes érzelmi-kapcsolati érintettség, és ez a nyelvtanulásukban is tetten érhető, kvalitatív módszerrel, két válaszadó kérdőívének mélyebb elemzésével kívánom megválaszolni. E kérdésben a Smith által idézett Cook és Cambell (1979) javaslatai szerint járok el. „Ha valaki nem véletlenszerű mintaválasztás alapján dolgozik, célszerű egymástól minél jobban különböző adatközlőket választatni” (Smith 2006).

5.2.1. Karl 34 éves német férfi, Németországban él, házastársa magyar. Németországban született kétéves kislányukkal az édesanya kizárólag magyarul beszél, emiatt németországi otthonában magyar nyelvi közegben él, és a család a magyar házastárs családjával is rendszeresen tartja a kapcsolatot. Leghosszabb magyarországi tartózkodása másfél hónap volt, amelynek során egy négyhetes intenzív kurzuson vett részt. Az azóta eltelt másfél év alatt interneten keresztül vesz magyarórákat.

Karl magyar nyelvtudása lehetővé teszi gyermekük kétnyelvű nevelését, hisz így a nyelveket a szülők következetesen meg tudják osztani egymás között, és az édesanyjának nem szükséges tolmácsolni, ha a kislánnyal magyarul beszél.

A férj azt szeretné, hogy felesége azon családtagjaival, akik nem beszélnek idegen nyelveket, egyedül is képes legyen kommunikálni, és ezekben a helyzetekben se legyen rászorulva a felesége tolmácsolására, valamint azt is fontosnak tartja, hogy felesége nyelveket beszélő rokonaival magyar közegben ne németül kelljen beszélnie. A családban a gyerekekkel és a barátokkal használja a nyelvet, ezért pillanatnyilag nem szándékozik elérni anyanyelvi szintet, és legalábbis most egy tárgyalóképes tudásra sincs szüksége, mivel a magyar nyelvet nem a hivatásához használja. Szeretné a családi és privát környezetében hatékonyabban és biztosabban megértetni magát.

Nyelvtudásának hiányát és ennek előnyeit is ebben a közegben érzékelté, így motivációi is ennek alapján alakultak. Sajnos, származott már konfliktusa abból, hogy külföldiként tartózkodott Magyarországon, de ezt főleg a németek rossz „imázsának” tudta be. Úgy látja, hogy a magyarok természetesen honorálják, ha külföldiként magyarul szólal meg, de hozzáteszi, hogy a nyelv összetettsége és az ő hiányos tudása miatt sokszor inkább mégis egy más nyelvet részesít előnyben.

Tapasztalatai alapján a magyarok közül sokan beszélnek idegen nyelveket: magyar családjában sok a diplomás; ők majdnem mind tudnak legalább egy idegen nyelvet.

5.2.2. John 55 éves amerikai férfi, a 2008/2009-es tanévben Fulbright-csereprogram keretében biológiatanárként dolgozott 10 hónapot egy pécsi két tannyelvű gimnáziumban. Angol anyanyelvén kívül spanyolul beszél. Azért tanult magyarul, hogy az idejéhez mérten minél jobban megismerje a magyar kultúrát.

Nem volt különösebb elvárása az elérendő nyelvi szinttel kapcsolatban, munkáját angolul végezte, tanárkollégáival angolul beszélt. A magyar nyelv gyakorlására a nyelvórákon kívül csupán vásárlás során, étteremben nyílt lehetősége. Magyar barátai előszeretettel gyakorolták vele az angol nyelvet. Magyar nyelvi tanulmányait hazatérésevel befejezte.

Az angolul beszélők nagy számának köszönhetően nem érezte hátrányát magyar nyelvtudása hiányának, gond nélkül elboldogult az országban. Előnyeit is inkább most érzi, mert hazatérve az USA-ban rengeteg magyar származású emberrel találkozik, akik előtt megcsillogtathatja magyar szókincsét.

Barátságosaknak lát minket, magyarokat, és néhány kulturális félreértést leszámítva nem volt konfliktusa nálunk. A legtöbb magyar pozitívan fogadta, és egyben mulatságosnak is tartotta, ha magyarul szólalt meg, de mindenki szívesen vette, hogy próbálkozik.

6. A kutatás eredményei

Hipotézisem a kutatás során részben beigazolódott. Azok a megkérdezettek, akiknek magyar élettársuk, házastársuk van (6 válaszadó), motiváltabbak, és magasabb szinten szeretnék elsajátítani a nyelvet. Közülük öten említették, hogy szeretnék eljutni egy megközelítőleg anyanyelvi szintre, illetve arra a szintre, hogy irodalmi műveket is képessé váljanak magyarul olvasni. Azok, akik ilyen személyes érintettséggel nem rendelkeznek, és a munkájuk, tanulmányaik miatt élnek / éltek Magyarországon, valamint az általuk itt töltendő / töltött idő belátható volt, a gyakran ismétlődő kommunikációs helyzetek, a mindennapi élet könnyebbé tétele miatt, udvariasságból, kíváncsiságból tanulnak / tanultak magyarul. E válaszadók nem tervezik / tervezték, hogy komolyabb szinten elsajátítanák a nyelvet, megelégednek / megelégedtek egy elfogadható, a mindennapi életben saját magukat megértetni tudó szinttel.

Ez azzal hozható összefüggésbe, hogy e külföldiek számára az idegenből az újonnan befogadott státusza nem jelentkezik célként. Az általuk kitűzött elsajátítandó nyelvi szint híven tükrözi a társadalmi beilleszkedésre, az integrációra történő törekvésük szintjét. Társadalmi kapcsolatrendszerüket nem szakítják meg az anyaországban, gyakran hazautaznak hétvégeként, de mindenképp jellemző rájuk a két ország közötti – tudatosan vállalt – ingázó életforma. Így magyarországi kapcsolati rendszerük, barátaik sem képeznek olyan erős támogató közösségi hálózatot, amely identitásukat meghatározó fontos függőségi kapcsolatokat hordozna magában. Tehát hipotézisem másik része, miszerint a kiterjedt magyar baráti kör is jelentős szerepet játszhat a magyartanulási motivációkban, nem igazolódott be. Mindkét csoport ren-

delkezett magyar barátokkal, akikkel a megkérdezettek jellemzően nem magyarul kommunikálnak, és ezek a baráti kapcsolatok nem játszottak szerepet a nyelvtanulási motivációban; ehelyett a gyenge, de mindennapi társadalmi kötelékek használata az a szintér, ahol minden megkérdezett gyakorolja, és szívesen használja a nyelvet.

A magyar mint idegen nyelv szakos tanárok számára dolgozatom továbbgondolása azért lehet hasznos, mert segítséget adhat abban, hogy külföldi diákjaiknak elsődlegesen milyen nyelvi szituációkban van szükségük a magyar nyelvre, ezekhez milyen nyelvtani ismeretekkel kell rendelkezniük és használati szinten alkalmazniuk, illetve melyek azok az idegen nyelvi készségek, amelyeket fokozottabban érdemes fejleszteni a szociopragmatikai ismeretekkel összhangban.

E belátás a tanításban használt magyar nyelvkönyvek megválasztásában is segítségükre lehet, illetve a már használt nyelvkönyvek kommunikáció-központúbb oktatásában, az egyes nyelvtani egységek sorrendjéhez való tudatosan kritikus viszonyulásban (a diákok önálló nyelvhasználata érdekében ezeknek az önkényes megváltoztatásához, fölcseréléséhez és megfelelő hangsúlyozásához). Például a tárgyeset tanítását, ami rendkívül hasznos tudás az olyan mindennapi helyzetekben, mint az étterem és a vásárlás, érdemes fölcserélni a sok helyen elsőként tanított főnévi toldalékkal, a többes szám jelével; az egyszerűbb ételek és az alapvető élelmiszerek nevére kissé több időt kellene szánni, mert így, a több gyakorlásnak köszönhetően már a nyelvtanulás kezdeti szakaszában el lehet juttatni a tanulókat egy önálló, magabiztos nyelvhasználati szintre. Ez a sikerélmény a diákok önbizalmát is növelheti, ami hatással lehet a motiváltságukra, nyelvtanulásuk sikerére.

IRODALOM

- Bohus Ágnes 2008: Tankönyvhasználati tapasztalatok, igények és sajátságok a Balassi Bálint Intézet diákjainak körében végzett felmérés alapján. *THL2* 2008/1–2: 77–106.
- Smith, Ripley L. 2006. A kommunikatív kompetencia társadalmi szerkezete: a szociális háló módszerének alkalmazása egy szociolingvisztikai problémára. In: Huszár Ágnes (szerk.) *A családi nyagatástól a munkahelyi nyelvhasználatig. Szociolingvisztikai olvasmányok magyar nyelven*. Tinta tankönyvkiadó, Budapest. 26–50.
- Szili Katalin 2006: *Vezérkönyv a magyar grammatika tanításához*. Enciklopédia kiadó, Budapest.

Függelék

Karl kérdőíve

Külföldi nyelvtanulóknak a magyarhoz mint idegen nyelvhez fűződő attitűdjei

Die Attitüden der ausländischen Ungarisch-Studenten zur ungarischen Sprache.

Attitudes of foreign learners of Hungarian to the Hungarian language

1.	Neme Geschlecht Sex	Männlich
2.	Mikor született? Wann sind Sie geboren? When were you born?	1976
3.	Nemzetisége Nationalität Nationality	Deutsch
4.	Mi az anyanyelve? Was ist Ihre Muttersprache? What is your first language?	Deutsch
5.	Hányadik idegen nyelve a magyar? Die wievielte Fremdsprache ist Ungarisch für Sie? Is Hungarian your first foreign language?	4.
6.	Milyen a magyaryelv tudása? Wie schätzen Sie Ihre Ungarischkenntnisse ein? What is your knowledge of Hungarian like?	Akzeptabel, ich kann mich verständigen in den alltäglichen Situationen
7.	Magyarországon él jelenleg? Leben Sie zurzeit in Ungarn? Are you living in Hungary currently?	Nein
8.	Házastársa / élettársa magyar anyanyelvű? Ist Ihr Ehepartner ungarischer Muttersprachler/in? Is your partner a Hungarian native speaker?	Ja
9.	Hol használja a magyar nyelvet? Wo benutzen / haben Sie die ungarische Sprache / benutzt? Where do/did you use the Hungarian language?	Mit Freunden In der Familie Mit den Kindern (nur passiv – ich spreche mit meinem Kind nicht Ungarisch)
10	A közelebbi kollégáival milyen nyelven beszél? Welche Sprache sprechen Sie / haben Sie mit Ihren nächsten Kollegen / gesprochen? What language do/did you speak with your closest colleagues?	Deutsch
11	Vannak-e magyar barátai? Haben Sie ungarische Freunde? Do you have Hungarian friends?	Ja

12	Vannak olyan magyar barátai, akikkel kizárólag magyarul beszél? Haben sie ungarische Freunde, mit denen Sie ausschließlich Ungarisch sprechen? Do you have Hungarian friends with whom you speak exclusively Hungarian?	Nein
13	Néz magyar tévéadásokat? Sehen Sie ungarische Fernsehsendungen an? Do you watch Hungarian TV programs	Ja

Kérem, szánjon rá egy kis időt, hogy a következő kérdéseken elgondolkozik. Fontos nekem, hogy pontos választ kapjak. Köszönöm.

Bitte nehmen Sie sich die Zeit, um die folgenden Fragen zu überlegen, es ist mir wichtig, detaillierte Antworten zu bekommen. Danke. / Please take a moment to think about the following questions it is very important for me to receive detailed answers. Thank you.

14	Miért tanul magyarul? Warum lernen Sie/ haben Sie Ungarisch gelernt? Why do/did you learnt Hungarian?	Meine Frau ist Ungarin. Daher wird unser Kind zwei-sprachig erzogen. Meine Frau spricht ausschließlich Ungarisch mit unserem Kind. Dies ist der Hauptgrund. Außerdem möchte ich mit der Familie meiner Frau in Ungarisch kommunizieren können. Einige von ihnen sprechen keine Fremd-sprache, z.B. meine Schwiegermutter.
15	Milyen szintre akar eljutni a magyar nyelvben? Welches Niveau möchten / wollten Sie im Ungarischen erreichen? What level do/did you want to achieve in Hungarian?	Ich muss nicht das Niveau eines Muttersprachler erreichen und brauche zumindest im Moment keine verhandlungssicheren Kenntnisse, da ich Ungarisch nicht beruflich nutzen. Ich möchte mich im familiären und privaten Umfeld aktiver und sicher verständigen können.
16	Miért él / élt Magyarországon? Warum leben Sie / haben Sie in Ungarn gelebt? Why do / did you live in Hungary?	Ich lebe nicht in Ungarn. Unsere Familie lebt in Deutschland.

17	<p>Mennyi időre tervezi tartózkodását / mennyi ideig élt Magyarországon? Wie lange planen Sie in Ungarn zu bleiben? Wie lange haben Sie in Ungarn gelebt? How long are you planning to stay in Hungary? How long have you been staying in Hungary?</p>	<p>Siehe oben. Aktuell planen wir nicht in Ungarn zu leben.</p>
18	<p>Mennyi ideig tanult magyarul? Wie lange haben Sie Ungarisch gelernt? How long have you been learning / did you learn Hungarian?</p>	<p>Ich lerne aktiv seit Sommer 2008 mit Ungarisch.</p>
19	<p>Tanulna-e / tanult volna-e magyarul, ha nem itt élne, vagy házastársa nem lenne magyar, és miért? Würden Sie Ungarisch lernen / Hätten Sie Ungarisch gelernt, wenn Sie nicht hier leben würden oder Ihr Ehepartner kein/e Ungar/in wäre und warum? Would you learn / have learnt Hungarian if your partner wasn't Hungarian? Why?</p>	<p>Nein Ungarisch ist in Europa eine sehr isolierte Sprache. Daher kann man sie primär nur in Ungarn anwenden. Da ich ohne meine Frau keinen Kontakt nach Ungarn gehabt hätte, wäre ein Studium dieser Sprache nicht notwendig gewesen.</p>
20	<p>Érezte-e már hátrányát a magyar nyelvtudás hiányának? Ha igen, hol, milyen helyzetben? Haben Sie schon die Nachteile Ihrer mangelhaften Kenntnisse der ungarischen Sprache gefühlt? Wenn ja, wo, in was für einer Situation? Have you ever felt any disadvantages due to the lack of little Hungarian knowledge? If yes, where, in what situations?</p>	<p>Ich lebe mit meiner Frau bereits seit 2004 zusammen, lerne Ungarisch jedoch erst seit 2008. Ich konnte daher für 4 Jahre nur sehr beschränkt mit der Familie meiner Frau kommunizieren. Für ein Gespräch benötigte ich immer meine Frau zur Übersetzung. Vorallem mit den Eltern und Großeltern meiner Frau war die Kommunikation schwierig. Geschwister und Freunde sprechen meist eine Fremdsprache (Deutsch oder Englisch). Ich möchte jedoch auch mit ihnen in ihrer Sprache sprechen, wenn ich in ihrem Land bin (Ungarn).</p>

21	<p>Érezte-e már előnyét a magyar nyelvtudásának? Ha igen, hol, milyen helyzetben? Haben Sie schon die Vorteile Ihren Ungarischkenntnisse gefühlt? Wenn ja, wo, in was für einer Situation? Have you ever felt advantages of your Hungarian knowledge? If yes, where, in what situations?</p>	<p>Ja, ich kann jetzt allein mit Familienangehörigen meiner Frau sprechen, die keine Fremdsprache beherrschen. Ich benötige nicht mehr meine Frau dazu. Außerdem vereinfacht dies die zweisprachige Erziehung unseres Kindes. Wir können so die Sprachen zwischen den Eltern streng trennen. Es ist so nicht notwendig zu übersetzen, wenn meine Frau mit unserem Kind Ungarisch spricht.</p>
22	<p>Ha megszólal magyarul, azt pozitívan fogadják-e a magyarok? Wenn Sie Ungarisch sprechen, nehmen die Ungarn es positiv an? Do Hungarians welcome it when you speak Hungarian?</p>	<p>Teilweise. Sie honorieren natürlich den Willen und das Engagement. Aufgrund der Komplexität der Sprache ist es jedoch nicht immer einfach die Sprachkenntnisse in jeder Situation anzuwenden. Aufgrund meiner noch geringen Kenntnisse braucht der Gesprächsteilnehmer viel Geduld. Dann ist es manchmal leichter in einer anderen Sprache fortzusetzen.</p>
23	<p>Származott-e már konfliktusa Magyarországon abból, hogy Ön külföldi? Ha igen, hol, milyen helyzetben? Hatten Sie bereits in Ungarn Konflikte, weil Sie Ausländer sind? Wenn ja, wo, in was für einer Situation? Have you had any conflicts in Hungary you are a foreigner? If yes, in what situation?</p>	<p>Nein. Nur manchmal am Balaton, aber das liegt wohl eher am Image der Deutschen ;-)</p>
24	<p>Ön szerint, a magyarok beszélnek idegen nyelveket? Sprechen die Ungarn nach Ihrer Meinung Fremdsprachen? In your opinion, do the Hungarians speak foreign languages?</p>	<p>Viele In meiner ungarischen Familie und unter meinen ungarischen Freunden sind viele Akademiker. Daher beherrschen fast alle von ihnen mind. eine Fremdsprache.</p>

Wenn Sie irgendwelche Anmerkungen haben, die Sie mitteilen wollen, werde ich sie sehr gern lesen. Vielen Dank für Ihre Hilfe!

If you have any other comments to share I would be glad to read them. Thank you very much for your help.

Liebhardt, Zsolt

**Attitudes of Foreign Language Learners'
in relation to Hungarian as a Foreign Language**

Recent studies in the field of Hungarian as a Foreign Language tend to investigate the question, who the students of Hungarian language are. These works usually focus on students at Hungarian institutions abroad or foreign students at Hungarian universities.

The emphasis of this paper is somewhat different: it deals with the foreign learners of Hungarian at language schools and private lessons in Hungary, with the aim to find out why they study Hungarian, which language level they want to reach and in what contexts as well as with whom they speak Hungarian.

The research was based on a questionnaire in electronic format. The questionnaire was returned via email by 22 respondents from all around the world. This paper and its findings aim to highlight in what language situations the students need to use Hungarian, where and who they speak with in Hungarian, and what aspects of grammatical knowledge as well as socio-pragmatical skills are worth to be improved.